

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 136

'תזריע מצורע' - ה'תשפ"ג / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ספר המידות

ביאור סמיכות פרשת תזריע לפרשת שמיני / מדוע נתפרשו הלכות אדם רק אחרי הלכות בהמה / מפני מה אין בני תלמידי חכמים ג"כ תלמידי חכמים / אחרי שהתפרש מה מותר לאכול אפשר להוליד בניו טובים / צרעת באה על חטא הלשון / אם חטא בלשון סימן שאכל מאכלות אסורות / ענייני צרעת ונגעים שמוביאים בספר המדות / בעון לשון הרע, בא נגעים ומגדיל עוונות וראוי להיסקל / ע"י עון לשון הרע בא לידי קרי / הכמסע על ענייני מצורע נעשה מצורע / אשה כשרה מטהרת את הבית מצרעת / ע"י צרעת הבתים מצאו ישראל מטמונים / למה נקראה אשת משה 'ציפורה' / תאות ניאוף גורמת עצירות שגורמת צרעת / פצעים בגוף מורים על רעלים שבתוך הגוף / כשיש עצירות הפסולת נרקבת בגוף ונהפכת לרעל / המקור שגם אבימלך וגם פרעה לקו בצרעת ועצירות / דרך הלימוד בגיירה שוה / תאות ניאוף הוא מחסד דקליפה / המחזיק במחלוקת נענש בצרעת / בג' האותות שהראה ה' למשה רימו לו עונש על לשון הרע / המלח בתפארת והוא משפיע לברית / סוכר ומלח, ולענין מליחה / צרעת - סגירות האור העליון / קשים גרים לישראל כספחת - צרעת / לצרעת מזיק דברים מלוחים ורפואתו מים חיים / הרע של החוזרים בתשובה נופל על מי שמקרב אותם / התקנה להנ"ל לעשות התבודדות בהתלהבות / קין נח ועוה"ו - אהבו מאוד לעבוד את האדמה / אהבת אדמה מביאה לשפיכות דמים, צרעת ושכרות / קצת על המלך עזיחו וחכמתו

השיעור לרפואה של שלמה של שרון בן נעימה נעמי 'אל נא רפא נא לוי'.

ביאור סמיכות פרשת תזריע לפרשת שמיני

א. פרשיות תזריע מצורע הן מחוברות וכן פרשיות: 'אחרימות קדושים', ו'בהר בחוקותי' הן מחוברות, ולכן ספר ויקרא עובר לנו בשנה פשוטה מהר. תחילת פרשת תזריע עוסקת בענין טומאת יולדת, כמו שכתוב (ויקרא יב, ב): "אִשָּׁה בִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים וְגו'...", פירש"י (בשם המדרש ויקרא רבה יד, א) אמר ר' שמלאי: כשם שיצירתו של אדם במעשה בראשית - אחר כל בהמה חיה ועוף, כך תורתו (הדינים שלו) נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף. ולכן פרשת תזריע באה אחרי פרשת שמיני ששם נתפרשו סימני הבהמות והחיות הטהורות והטמאות, מכיון שהאדם נברא אחרי הבהמות והחיות והעופות, וכך גם הדינים שלו נתפרשו אחרי הבהמות והחיות.

מדוע נתפרשו הלכות אדם רק אחרי הלכות בהמה

ב. והשאלה: מילא זה שהבהמות והחיות קדמו לאדם ביצירה, הסיבה כדי שאדם יבוא לעולם מוכן, וכמו שמובא בגמ' סנהדרין (דף לח): מפני מה נברא אדם בערב שבת? כדי שיכנס לסעודה מיד - ופירש"י: שימצא הכל מוכן, ויאכל מאשר יחפוץ. וטעם זה לא שייך בענין פירוש ההלכות, וא"כ למה לגבי ההלכות לא יהיה כפי הסדר, לכבד את האדם ראשון, ואחר כך הלכות בהמה וחיה.

מפני מה אין בני תלמידי חכמים ג"כ תלמידי חכמים

ג. וכדי לתרץ את זה, נקדים את דברי רבינו בשיחות הר"ן (סי' קל"ב), כתוב בגמ' (בבב"ב פא): "מִפְּנֵי מָה תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים אֵין בְּנֵיהֶם תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים? וַיֵּשׁ אַבָּא תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים עֵצוּם, אַבְּל הַבְּנִים שְׁלוּ לֹא יֵצְאוּ תְּלַמְּדֵי חֲכָמִים, וְלִכְאוּרָה הִיא מִתְּבַקֵּשׁ שֶׁהַבְּנִים יִהְיוּ כְּמוֹ הָאֲבָא? וְעוֹנִים חֲזוּ"ל: "מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בְּרָכוּ בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה". מה הכוונה שלא ברכו בתורה תחילה? לפי הפשט מסבירים, שהתורה לא היתה חשובה בעיניהם אלא רק כחכמה, ולכן לא היו מברכים ברכת התורה לפני שהיו לומדים.

ורבינו מסביר פשט חדש, וז"ל: ההולדה נמשכת כפי המאכלים שאכל תחלה וכו', וצריך כל אדם לברך ולקדש את בחינת התחלה, דהיינו מה שהוא תחלה וקדם להולדה, דהיינו האכילה וכל עסקיו וכו', עד שימשיך ההולדה בקדשה ובטהרה פראוי. וזהו: "על שלא ברכו בתורה תחלה", שלא ברכו וקדשו בקדשת התורה את התחלה, דהיינו מה שהוא תחלה וקדם להולדה וכו', עכ"ל.

אחרי שהתפרש מה מותר לאכול אפשר להוליד בניו טובים

ד. ולפ"ז מובן היטב סמיכות הפרשיות, ולמה הקדים הלכות סימני בהמה וחיה להלכות אדם? כי אחרי שפרשת 'שמיני' מפרשת את סימני הבהמה והחיה והדגים הנאכלים, ואת מיני הבהמה החיה והעופות והדגים שהם אסורים באכילה, באה פרשת תזריע - "אִשָּׁה בִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר" - לומר, לאחר שהאבא והאמא הקפידו לאכול רק את המינים המותרים לאכילה, ונשמרו מהמינים האסורים שהתפרשו בסוף פרשת שמיני - אז יזכו לבנים תלמידי חכמים. וזו דוגמה טובה איך אפשר ללמוד עם התורה של רבינו - כל דבר בתורה.

צרעת באה על חטא הלשון

ה. פרשיות תזריע ומצורע עוסקות בעיקר בענייני הצרעת, שבאים על חטאי הלשון. וגם כאן יש רמז: קודם כל אדם צריך להיזהר מה אדם מכניס לפה, כי זה גורם למה שאדם מוציא מהפה. ידועה דרשת ריש לקיש בגמרא ערכין (דף טו): בפסוק (ויקרא יד, ב): "זאת תהיה תורת המצרע" - זאת תורתו של מוציא שם רע. וכתוב "וַיִּלָּקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צַפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת", פירש"י (ע"פ הגמ' בערכין טו): 'לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה טפוטו דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפוטטין תמיד בצפצוף קול'. וכן מובא במדרש (ויקרא רבה טו, ג, הובא בליקוטי מוהר"ן תורה ג): "מִפְּנֵי מָה מְצַרַע טְהוֹרָתוֹ תְּלוּיָהּ בְּשֵׁתֵי צַפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת? יָבֹא קַלְנֵיָא וַיִּכְפֹּר עַל קַלְנֵיָא, בִּי נִלְקָה (בצרעת) מִחֲמַת קוֹלוֹ שֶׁדָּבַר לְשׁוֹן הָרַע, ע"כ.

אם חטא בלשון סימן שאכל מאכלות אסורות

ו. והנה הכח לדבר הוא ממה שאדם מכניס לפה, מזה באים הדיבורים, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (תורה מ"ו) בדרשת הפסוק: "נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלוּחָה הַנוֹתֵן אֲמָרֵי שָׁפָר" - היינו אמרי אמת, שהם הדיבורים של תורה ותפילה, וכמו שמפורש ג"כ שם (תניינא תורה ט"ו).

בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ז ח"א) רבינו מביא את הגמרא (ב"ק ע"א): ששאל רבא מרב נחמן: גנב שור של שני שותפין וטבחו והודה לאחד מהן, מהו? ורב נחמן פסק: שפטור מארבע וחמשה. למחרת בבוקר רב נחמן אמר לו: 'חמישה בקר ישלם' - ואפילו חמישה חצאי בקר - והגונב משני שותפין והודה לאחד מהן חייב וארבע וחמשה, ואומר לו רב נחמן: זה שטעיתי ולא אמרתי לך אמש את הפסק הנכון, זה בגלל שלא אכלתי בשר של שור (פירש"י: לא דקדקתי בטעמו של דבר) עדיין לא קיבלתי את המוחין, כי רק ע"י שאדם אוכל, הוא יכול לדבר. וזה כשאוכל בקדושה.

עולמות. והמספר לשון הרע פוגם בזה, כי כתוב על מרים שדברה לשון הרע על משה (במדבר יב, יד) "וַיֹּאבִיבָהּ יִרְקָה יִרְקָה בְּפִנְיָהּ הֲלֵא תִכְלֹם... תִּסְגֵּר שִׁבְעַת יָמִים מַחוּץ לַמַּחֲנֶה", בתורה כתוב פעמיים "יִרְקָה יִרְקָה" בלי ו, ו"ירק" בגימטריא ש"י, שהמדבר לשון הרע פוגם בש"י העולמות ובש"י אורות, ונמצא שפגם בכתר שהוא גימטריא "יִרְקָה יִרְקָה".

האר"י ז"ל בליקוטי תורה (על חבקוק) מפרש: ש'ירק' – אותיות 'קרי'. ומרמז שמי שחוטא בלשון הרע נופל בעוון קרי, כי המילים "יִרְקָה יִרְקָה" – פעמיים קרי, שזה בגימטריא 'כתר'. ולכן המידה הזו של רבינו שבעוון לשון הרע נגעים באים על האדם, ומגדיל עוונות עד לשמים, וראוי לסוקלו באבן – שייך ל'כתר'.

הכועס על עני מכובד נעשה מצורע

י. 'חכמה': כתוב בספר המידות (כעס אות כטלא) "הַפּוֹעֵס עַל עֲנֵי מְכַבֵּד וְכו' נַעֲשֶׂה מְצוֹרֵעַ". מה ההסבר בזה? יש סיפור שפעם אחת איזה רב הגיע לביתו של עשיר אחד, ודפק על דלתו, וביקש ממנו צדקה. ואותו יום היה גשם זלעפות, וכל האדמה היתה בוץ, לא כמו היום שיש כבישים ומדרכות, והעני נכנס לבית העשיר עם הנעליים המלוכלכות וכל רצפת השיש התלכלכה, ובעל הבית כעס מאוד על העני, וצעק עליו צעקות גדולות. אמר לו העני: עכשיו התחלת לקיים את 'ברוך שאמר', רק תמשיך לקיים את ה'ברוך שאמר', התפלא העשיר, ושאל מה אתה מתכוון. וענה לו העני, בברוך שאמר כתוב: "בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ, בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת", "בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ" קיימת בהידור רב וריחמת על הרצפה שהתלכלכה עד שצעקת עלי כל כך, ועכשיו תקיים את ההמשך: "בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת" – ותתן לי צדקה כראוי.

לפעמים העני מכעיס אותך, כי הוא בא בדיוק בזמן שלא מתאים, או שהוא מלכלך, או מבקש יותר מדי וכו', אבל תזכור מה שאומר רבינו "הַפּוֹעֵס עַל עֲנֵי מְכַבֵּד וְכו' נַעֲשֶׂה מְצוֹרֵעַ". את הפירוש הזה נשים ב'חכמה', כמובא בגמרא (פסחים סו:) "כל הכועס – חכמתו מסתלקת ממנו". ולומדים את זה ממשה רבינו כמו שכתוב (במדבר לא, יד): "וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל". ומיד אח"כ כתוב (שם, כא): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ הִבְהִינֵנוּ אֶל אֲנָשֵׁי הַצֵּבָא ... זֹאת חַקְתָּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה". ואלעזר התחיל לומר את כל הפרשה של טהרת הכלים. ופירש"י: לפי שבא משה לכלל כעס – בא לכלל טעות, שהתעלמו ממנו הלכות גיעולי נכרים וכו'. ורואים מכאן שאפילו משה רבינו אבי הנביאים, שהכעס שלו לשם שמים, בכל זאת נסתלקה חכמתו, והוא שכח את פרשת גיעולי עכו"ם.

האר"י ז"ל מסביר על פי הזוהר (פרשת אחרי דף סה.) 'בינה – דינין מתערין מינה', שהרי שורש הדינים – מ'בינה, כמו שכתוב (משלי ה, יד): "אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה". אבל בחכמה אין שום דינים, ואם אדם יש בו אפי' משהו של כעס שהוא בחינת דין וגבורה, כבר הוא לא שייך לבחינת 'חכמה', ולכן 'הכועס חכמתו מסתלקת ממנו'. כתוב (קהלת ה, א) "חֲכָמַת אָדָם תֵּאֵיר פְּנָיו", מי שיש לו הארת פנים שזה ההיפך מהכעס, וכשאדם ח"ו פוגם בכעס, ובפרט אדם שכועס על עני מכובד (כמו שאמר רבינו), זה פגם ב'חכמה'.

אבל אם אדם מדבר לשון הרע ח"ו עד שהוא מקבל צרעת בבית, בבגדים, ובגוף, הכל התחיל מאכילה של איסורי מאכלות שנאמרו בסוף פרשת שמיני שאם לא הקפיד על אכילה כשרה, זה השפיע על הדיבורים שלו, לדבר לשון הרע, הוא קיבל צרעת, ולכן הקדים הכתוב בפרשת שמיני סימני בהמה וחיה ודגים, כדי לומר לך מה כשר לאכול ומה לא, כדי שלא יבוא לדיבורם אסורים וצרעת.

ענייני צרעת ונגעים שמובאים בספר המדות

ז. היום בעז"ה נלמד עשרה עניינים בנגעי צרעת על פי עשר הספירות ונעשה טיול ב'ספר המידות', ושם יש שמונה מידות שמדברות על ענין נגעים וצרעת. ונשלים עוד שני פירושים מדברי רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן בענין נגע צרעת – וכך נקבל פרצוף שלם.

בעון לשון הרע, בא נגעים ומגדיל עוונות וראוי להיסקל

ח. 'כתר': רבינו אומר בספר המידות (לשון הרע אות י"ט): "עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע נִגְעִים בָּאִים עָלָיו וּמְגַדִּיל עוֹנוֹתָ עַד לְשָׁמַיִם וְרָאוּ לְסִקְלוֹ בְּאֶבֶן", והמקור של רבינו זה מהגמרא בערבין (דף טו:), ושם כתוב את כל שלושת הדברים האלו. 'נִגְעִים בָּאִים עָלָיו' – אומרת הגמ' שבעל לשון הרע גורם להפריד בין איש לבין רעהו, ובין איש לאשתו, כי הדיבורים שלו גורמים למחלוקת ולפירוד ח"ו. ומה העונש שלו? – לשבת לבד מחוץ למחנה, שלא יזיק עם הדיבורים שלו. ולכן העונש על לשון הרע – זה צרעת, שבה כתוב: (ויקרא יג, מו) "בְּדָד יֵשֵׁב מַחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ". ויותר מזה, גם אחרי שהמצורע מתרפא, ומותר להיכנס למחנה, עדיין אסור לו להיכנס לביתו, והוא צריך לספור עוד שבעת ימים חוץ לביתו. והסיבה, כדי שירגיש מה שעשה בלשון הרע שלו, איך שהפריד בין איש לאשתו, ולכן גם הוא יפרד מאשתו.

ז'מגדיל עוונות עד לשמים' – מסביר המהרש"א: כתוב בפסוק (תהלים יב, ה) "אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנָנוּ נִגְבִּיר שְׁפָתֵינוּ אֲתַנּוּ מִי אָדוֹן לָנוּ", בלשון הרע – אדם מגיע לכפירה בהקב"ה, ואומר: "מי אָדוֹן לָנוּ", וכיון שהוא כופר בהקב"ה – לכן זה נחשב מגדיל עוונות עד לשמים. הרבה פעמים אדם חושב 'מה עשיתי, בסך הכל אמרתי משהו קטן, צריך לדעת שלשון הרע זה שווה ליכפירה, ולכן הוא מגדיל עוונות עד לשמים.

י'ראוי לסקלו באבן' – מסביר המהרש"א: שהלשון מדברת כאן ומזיקה למישהו שנמצא רחוק ממך, וזה בחינה של אבן, שזורקים אותה והיא מזיקה למרחוק, ולכן מידה כנגד מידה ראוי לסוקלו באבן, וזה באמת עונש מאוד חמור: גם נגעים של צרעת, גם עוונות עד השמים, וגם מיתה בסקילה – שלהלכה היא החמורה מכל ארבע מיתות בית דין, (ולא כרבי שמעון שאומר ששריפה חמורה) וזה העונש של המדבר לשון הרע שהוא נענש בסקילה.

ע"י עון לשון הרע בא לידי קר

ט. את המידה הזאת נשים 'כתר'. בספר 'עשרה מאמרות' מביא ש'כתר' זה גימטריא שני פעמים ש"י אורות, או פעמיים ש"י

אשה כשרה מטהרת את הבית מצרעת

יא. 'בינה': רבינו אומר בספר המידות (ח"ב טהרה אות א'), "אשה כשרה מטהרת הבית מצרעת". מה הפשט אשה כשרה? כתוב בתנא דבי אליהו רבה (פרק ט) והובא ברמ"א (שו"ע אבה"ע"ו סי' ס"ט סעיף ז) "איוזתי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה". ונסביר מעט: בדרך כלל הבעל לומד תורה לפחות יותר מהאשה, והוא יותר יודע את ההלכה והתורה, וכשהאשה עושה את רצונו – כשהוא על פי התורה, אז היא 'אשה כשרה'.

וכאן רבינו מוסיף עוד, שהיא מטהרת את הבית מצרעת, ואף שאין היום צרעת בתים, אבל כל נזק בבית הוא ג"כ בחינה של צרעת, כי צרעת גורמת לשבור ולסתור את הבית. מובא בגמרא (יבמות סג: סנהדרין ק) "אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכו', אשה רעה צרעת לבעלה, מאי תקנתיה? יגרשנה ויתרפא מצרעתו". וכפי הנ"ל זה מתקשר יפה, שהסיבה שיגרשנה מ'ביתו', כי היא שוברת את ביתו, כי הוא דבר והיפוכו, שהכשרה מטהרת את הבית מהצרעת, והרעה להיפך, מביאה צרעת לבית, ולכן מגרש אותה מביתו כדי להתרפא.

ע"י צרעת הבתים מצאו ישראל מטמונים

יב. כתוב בפרשה (ויקרא יד, לד): "כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזקה, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם". פירש"י (בשם המדרש ויקרא רבה י, ו): "בשורה היא להם, שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן", עכ"ל. כלומר, איך עם ישראל ידעו שיש להם מטמונים בקירות בתים, ע"י ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם ואז כשהיו חולצים את האבנים מהקיר היו מוצאים מטמונים. אבל לפעמים המטמון נמצא מתחת הבית, ולכן היה חוזר הנגע עד שהיו צריכים להרוס את כל הבית והיו מוצאים את המטמון. וזה גם כן רמז שלפעמים כשהאישה רעה מאוד חס ושלום, אז היא הורסת את הבית, ואחר כך זוכה למצוא את המטמון שלו באישה אחרת.

אבל כל זה בצד הלא טוב, וכנגד זה יש כאן גם את צד של הקדושה: "אשה כשרה מטהרת הבית מצרעת", אשה כשרה אוהבת את בעלה, ומשמחת אותו והוא משמח אותה, אז אין בבית שום קלקול, והבית יהיה בעז"ה שלם גם ברוחניות וגם בגשמיות. אשה כשרה – היא השמירה לבית. הגמרא ביומא (דף ב.) אומרת על הפסוק (ויקרא טו, ו) "וכפר בעדו ובעד ביתו" – 'ביתו זו אשתו'. ומובא בגמרא (שבת קיח): "אמר רבי יוסי: מימי לא קריתי לאשתי 'אשתי', ולשורי שורי, אלא לאשתי ביתי, ולשורי שד"י. האשה שלי – היא הבית שלי. וזה בספירת הבינה, כי אשה כשרה היא בחינת 'בינה' – שבונה את הבית.

למה נקראה אשת משה 'ציפורה'

יג. מאיפה לומדים את הדבר הזה מאיפה לומדים את הדבר הזה? "אשה כשרה מטהרת הבית מצרעת"? מובא במדרש (שמות רבה א, לב) בטעם למה נקראה אשתו של משה ציפורה, כתוב שיתרו אמר

לבנותיו (שמות ב, ידב): "מדוע מטהרתן בא היום, ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים... ויאמר אל בנותיו ואיו, למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם", מיד רצתה צפורה אחריו כצפור והביאה אותו". השם ציפורה על שם שרצה מהר להביא את משה. עוד מובא במדרש תנחומא (שמות י"א): "קראן לו ויאכל לחם" – שפא ישא אחת מן, שאין אכילת לחם האמור כאן אלא אשה, שפאמר (בראשית לט, ו): "ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם" (פירש"י: היא אשתו, אלא שדיבר בלשון נקיה).

והמדרש שם בשמות רבה ממשיך עוד: "ולמה נקרא שמה צפורה, שטהרה הבית כצפור". פי, כמו שיש נגע בבית, צריך להביא שתי ציפורים כדי לטהר את הבית כמו שכתוב (ויקרא יד, מט): "ולקח לחטאת את הבית שתי צפרים ועץ ארז ושני תולעת ואזב", כך כשהביאה ציפורה את משה לבית – היא טיהרה את הבית של יתרו מכל העבודה זרה שהיא צרעת, כמו ציפור המטהרת את הבית. יתרו היה כומר לעבודה זרה, ומה שגרם לו לחזור בתשובה זה שהוא אירח את הצדיק משה בביתו. ומי שהביא את משה לבית – זו ציפורה, וכיון שציפורה הביאה את משה לביתה, זה נחשב שהיא טיהרה את הבית.

תאות ניאוף גורמת עציחות שגורמת צרעת

יד. 'חסד': כתוב בספר המידות (ניאוף ח"ב אות ד') "על ידי תאות נאוף בא עציחות, ועל ידי עציחות בא צרעת". הכיום אין נגע צרעת כמו שכתוב בתורה, אבל הנגעים שיש בגוף אדם – פצעים, יבלות, פריחה, דלקת וכו', יש בזה איזו בחינה של צרעת. ורוב הנגעים שרואים בעור זה לא בעיה בעור, אלא שהעור הוא תשקיף של הגוף מבפנים. כשיש לאדם ח"ו כל מיני פצעים, זה מראה על בעיות בכבד בעיכול וכו'.

פצעים בגוף מורים על רעלים שבתוך הגוף

טו. רופא מומחה יכול לדעת לפי הפצעים מאיפה מקור הבעיה שיש בגוף, ויודע לתת את התרופה המתאימה כדי לטפל בשורש הבעיה. כי הרעלים שבגוף יוצאים החוצה דרך העור וזה מה שגורם את כל הנגעים והפצעים. ולפי זה ברור, שלתת לחולה איזה משחה כדי לרפא את הפצע שבעור, זה דומה לנהג שדולקת לו המנורה של השמן, והמנורה הזאת מפריעה לו, והוא רוצה לסדר את זה, הוא לוקח מברג ומנתק את המנורה, ובכך הוא חושב שפתר את הבעיה והכל בסדר... הוא נוסע עוד כמה זמן, עד שהמנוע נשרף... וכן זה בנמשל: אדם שהגוף שלו נותן לו איתותים, ידע שלא לטפל בתסמין, כי התסמין של הפצעים רק מראה לך שיש בעיה פנימית (בכבד, או במעיים וכו'), וזה רק סימן שצריך לרפא את הבעיה הפנימית של הגוף. שוב, כשיש בגוף פצעים, או פטריות באצבעות וכו', הכל מעיד על בעיות פנימיות, כי אם הגוף בריא הוא אמור לרפא כל דבר, ואין שום פטריות ולא פצעים ולא כלום.

כשיש עציחות הפסולת נרקבת בגוף ונהפכת לרעל

טז. רבינו אומר שע"י תאוות ניאוף בא עציחות, ועל ידי עציחות בא צרעת. כי כשיש לאדם יש ח"ו עציחות, הפסולת נרקבת

יט. את הפירוש הזה שמנו ב'חסד' – ולמה בחסד? כתוב (ויקרא כ, יז): "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אָחִיתוֹ... וְרָאָה אֶת עֲרוֹתָהּ וְהָיָה תְרָאָה אֶת עֲרוֹתוֹ – חֶסֶד הוּא", פגם של תאוות ניאוף הוא נקרא 'חסד' נפול, כי הניאוף הוא 'חסד דקליפה'. כתוב ב'ילקוט הראובני', שעל עוון תאוות ניאוף מתגלגלים בעוף הטמא הנקרא 'חסידה'. וזה הקשר בין תאוות ניאוף לבין החסד הנפול.

מסופר שפעם אמר החזו"ן איש' זצ"ל: שמאוד קשה לדבר עם אלו שאינם שומרי תורה ומצוות, כי אנחנו לא מדברים באותה שפה, ולדוגמא: על מה שהם קוראים 'אהבה' – אנחנו קוראים תאוה וגילוי עריות. רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד), מביא: שאהבה נפולה זה 'תאוות ניאוף', כי כלי החסד נפל בשבירה עד היסוד, ולכן פגם 'תאוות ניאוף' הוא ביסוד.

המחזיק במחלוקת נענש בצרעת

כ. 'גבורה': כתוב בספר המידות (מריבה אות צ"ג) "הַמְחִיזֵק בַּמְחִלּוֹקֶת עוֹבֵר בְּלֹא, וְרָאוּי לְהַצְטָרֵעַ". אדם שרב עם חבר שלו, וחברו רוצה להשלים איתו, אבל הוא מחזיק במחלוקת, עובר בלאו, וראוי להצטרע. ומה הלאו שהוא עובר? כתוב (במדבר י"ה) "וְלֹא יִהְיֶה בְּקִרְחָתוֹ וּבְעִדְתוֹ", קרח ועדתו החזיקו במחלוקת חניס כנגד משה, ולכן כל מי שמחזיק במחלוקת עובר בלאו הזה.

והמשך הפסוק: "כִּי אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה לֵאמֹר, מִה פִּשְׁטוֹ בְּמִילִים בְּיַד מֹשֶׁה לֵאמֹר דוֹרְשִׁים חוֹזֵל: כִּשְׁהִקְבִּי בִיקָשׁ מִמֶּשֶׁה לְגֹאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל, וּמֹשֶׁה אָמַר (שמות ה, א): "וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלִּי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהִים ה'", ואז נתן לו הקב"ה שלושה אותות: נחש, צרעת בידו, ומים שנהפכו לדם. ובכל שלושת האותות שנתן הקב"ה למשה, הוא רמז לו על זה שהוא דיבר לשון הרע על ישראל.

בג' האותות שהראה ה' למשה רמז לו עונש על לשון הרע

כא. באות הנחש, אומר רש"י: "רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל באומרו 'לא יאמינו לי, ותפש אומנתו של נחש'. ובאות השני, שאמר לו: "הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיִּצְאָה וְהָנָה יָדוֹ מִצְרַעַת בְּשִׁלְגִי", פירש"י: דרך צרעת להיות לבנה, 'אם בהרת לבנה היא, אף באות זה רמז לו שלשון הרע סיפר... לפיכך הלקהו בצרעת, כמו שלקתה מרים על לשון הרע', ע"כ. ולגבי המים שנהפכו לדם, זה גם כן מרמז על הצרעת. ונסביר: הגוף צריך להיות מאוזן, ואם יש באדם יותר מדי דם, והדם לא מספיק דליל כמו שצריך, זה דבר שיכול ח"ו לגרום להרבה מחלות, ואחת המחלות שזה גורם, זה צרעת (כמו שנבאר בהמשך). וזה מה שהראה הקב"ה למשה, שהמים נהפכו לדם, שיש יותר דם ממים שזה גורם לצרעת, שהיא עונש על לשון הרע. כאמור כל שלושת המופתים האלה זה היה מוסר למשה רבינו, על זה שהוא דיבר על עם ישראל ואמר "וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ לִי", והקב"ה אמר עליהם שהם 'מאמינים בני מאמינים', אל תגיד כך על עם ישראל.

וזה שכתוב: "וְלֹא יִהְיֶה בְּקִרְחָתוֹ וּבְעִדְתוֹ, כִּי אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיַד מֹשֶׁה לֵאמֹר, הַכּוֹוֵנָה שֶׁהַעוֹשָׂה מַעֲשֵׂה קוֹרַח לְהַחֲזִיק בַּמְחִלּוֹקֶת – יִעֲנֹשׁ

במעיים, וזה אחד הרעלים הכי גרועים לאדם, שהוא לא מתפנה כמו צריך, וכמו שכתב הרמב"ם (בהלכות דעות ה, ג) "לְעוֹלָם יִשְׁתַּדֵּל אָדָם שִׁיְהִי מְעִיז רְפִין כָּל יָמָיו, וְיִהְיֶה קְרוֹב לְשִׁלְשׁוּל מַעֲט. וְזֶה כָּלֵל גְּדוֹל בְּרִפְאָה כָּל זְמַן שֶׁהָרַעִי נִמְנָע אוֹ יוֹצֵא בְּקִשְׁי חֲלָאִים רָעִים בְּאִים", עכ"ל. (וע"ע בחיי מוהר"ן אות תצ"ח). וכשהאוכל בגוף נהפך לרעל, זה גורם לפצעים שיש בגוף, שזה הבחינה של צרעת.

המקור שגם אבימלך וגם פרעה לקו בצרעת ועצירות

יז. המקור למידה הנ"ל של רבינו "על ידי תאוות ניאוף בא עצירות, ועל ידי עצירות בא צרעת", הוא ממה שכתוב אצל שרה אימנו. שרה נחטפה פעמיים, פעם ראשונה ע"י פרעה, ופעם שנייה ע"י אבימלך. ושניהם קבלו עונש, אצל פרעה כתוב (בראשית יב, יז): "וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרֹעָה בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים וְאֶת בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שָׂרֵי גוֹי" – פרעה קיבל נגעים – צרעת. ובאבימלך כתוב (שם כ, יח): "כִּי עָצַר עָצַר ה' בְּעַד כָּל רָחֵם לְבַיִת אֲבִימֶלֶךְ עַל דְּבַר שָׂרָה גוֹי". אבימלך נענש על תאוות הניאוף שלו בעצירות, וכתוב בו: 'שרה'. פרעה נענש בנגעים גדולים שזה צרעת, ואצלו כתוב 'שרי' (עם י) אומר המדרש (בראשית רבה מא, ב): שִׁמְעֵנוּ בְּפִרְעָה שֶׁלְקָה בְּצִרְעַת, וְאֲבִימֶלֶךְ בְּעִצּוֹר. מִנֵּיין לִתֵּן אֶת הָאֱמוּרָה שֶׁל זֶה בְּזֶה, וְשֶׁל זֶה בְּזֶה? – כְּלוּמַר: מֵהֵיכָן נִלְמַד שֶׁלֹא אֲבִימֶלֶךְ הָיָה גַם נִגְעִים, וּלְפִרְעָה הָיָה גַם צִרְעַת? "תְּלַמּוּד לֹאֵמַר: עַל דְּבַר שָׂרָה, עַל דְּבַר, עַל דְּבַר – לְגִזְרָה שָׂוָה", עכ"ל.

דבר הלימוד במורה שוה

יח. דבר שנלמד בגזירה שוה, הוא קודם כל זה הגיע מהלכה למשה מסיני, רק שע"י י"ג מידות חכמים מצאו היכן האסמכתא בתורה למה שקיבלנו ממשה מסיני. אבל זה לא הפוך, כלומר, חכמים לא יעשו הפוך, שיגידו שכיון שאפשר לעשות גזירה שוה שכתוב בשניהם 'על דבר', מזה נחדש שהיה לאבימלך גם צרעת, ולפרעה היה גם עצירות, אלא קודם חכמים קיבלו את הלימוד הזה בתורה שבעל פה בהלכה למשה מסיני, ואז הם חיפשו את האסמכתא בתורה, וכך הם למדו את הגזירה שוה.

דרך אגב, זו הסיבה שאין אדם דן גזירה שוה מעצמו (פסחים סו). כי 'גזירה שוה' טובה – זו גזירה שוה שאין עליה פירכא – כלומר שאפילו אם יהיה לך קושיות מסברא שאין הדברים דומים, אי אפשר לפרוך את הגזירה שוה, כי היא מופנית (פנויה) משני הצדדים – שהמילה הנדרשת בגזירה שוה היא מיותרת בשני המקומות שאתה בא לדרוש אותם, אחד מהשני, וזו ראייה שהמילה מיותרת לגזירה שוה, ולא מועיל שום פירכא.

והנה לפי דברי רבינו, יש להוסיף שעל כרחק שגם פרעה וגם אבימלך נידונו גם בעצירות וגם בצרעת, כי כך המציאות, כשיש לאדם עצירות קשה, מגיע לו גם צרעת, וכן להיפך כל אדם שיש לו צרעת קדם לזה עצירות. ויש לזה רמז שגם צרעת וגם עצירות זה שורש של אותם אותיות 'עצר' או 'צרע'. וכל זה מגיע בגלל תאוות ניאוף, כמו שהיה אצל אבימלך.

מים חיים, כדי להחזיר חזרה את המים אל הגוף, שיהיה מאוזן כנגד הדם. וכבר אמרנו, שהצרעת זה כולל כל מיני נגעים ופצעים שיש בגוף, וא"כ מי שסובל מפצעים, הוא על ידי ריבוי אכילת מלח, ולכן התיקון שלו הוא להרבות בשתיית מים חיים.

צרעת - סגירות האור העליון

כה. 'נצח': הגמ' בנדרים (דף סד): אומרת: ארבעה חשובים כמת: מצורע, מי שאין לו בני, העני והסומא. הצרעת חשובה כמו מיתה. ולמה? רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א ח"א) מביא את הזוהר הקדוש (מצורע דף מט): "צרעת" - (תרגומו) 'סגירו', כַּמָּה דְּאֵת אָמַר 'סגירו דְּנְהוּרָא עֲלָאָה', 'סגירו דְּטִיבּוּ עֲלָאָה דְּלֵא נְחִית לְעֲלָמָא'. פי', האור העליון שמאיר לכל אדם בנשמתו סגור, ולכן המצורע נעשה כמת. וזה עוד עונש ל'מצורע' - מוציא שם רע, שמסתלק ממנו האור העליון. וזה שייך ל'נצח', כי נצח זה בחינת חיים נצחיים, והמצורע שחשוב כמת זה היפך החיים.

קשים גרים לישראל כספחת - צרעת

כו. 'הוד': רבינו אומר בלקוטי מוהר"ן (תניינא ה, ה) שבשיש לאדם נפילה באמונה, אז נופלים חלקי האמונה שלו לעכו"ם. וכשיש גרים שמתגיירים, הם מביאים את האמונה הנפולה הזאת איתם. ועליהם כתוב בגמרא (יבמות מו: וקידושין ע:): "אמר ר' חלבו: "קשים גרים לישראל כספחת", דכתיב (ישעיה יד, א): "וּנְלָוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב". אחת המכות הקשות שיש לעם ישראל בכל הדורות, זה גרים שהתגיירו וחזרו לסורם. וזו גם אחת הבעיות של הדור שלנו, יש הרבה גוים שעברו גיור, ואחר כך המשיכו להתנהג כמו גויים, כי כבר מההתחלה הגרות שלהם לא הייתה גרות אמיתית כהלכה, אלא גרות בשביל אהבה, או גיורים שעושים לחיילים בצבא, שזה בכלל לא נחשב גרות, והרבה פעמים הגרים האלה סופם מוכיח על תחילתם, שמהתחלה שהם בכלל לא קיבלו עליהם מצוות. ועליהם נאמר "קשים גרים לישראל כספחת" - ספחת זה צרעת. ואיך קורה שיש גרים כאלה? מסביר רבינו שזה בגלל נפילת האמונה שיש בישראל, וע"י שיש ח"ו נפילה באמונה, העונש הוא 'ספחת' - צרעת, אבל זו ספחת - צרעת רוחנית, שמתגיירים גרים כאלה שאינם אמיתיים.

וענין זה שייך להוד, כי שם בלקוטי מוהר"ן מבואר, וז"ל: וְאֵלוּ הַגֵּרִים הֵם מְכַנְּסִין גְּאֻוָּה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָּהּ (תגובה ה): "בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשֵׁי מַפְנֵי גְּוָה" (ירמיה יג, יז) - 'מַפְנֵי גְּאֻוָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְּנָה לְעַבּוּרֵם'. נִמְצָא שֶׁהַגְּאֻוָּה דְּקִדְשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִפְלָה אֲלֵיהֶם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁחֲזָרִים עִבּוּרֵם וּמִתְגַּדְּלִין, הֵם מְבִיאִין עִמָּהֶם גְּאֻוָּה שֶׁהִיְתָה אֲצֵלָם כְּנִל, וּמְכַנְּסִין בְּיִשְׂרָאֵל גְּאֻוָּה, עַכ"ל. וגאווה זה 'הוד' נפול, כלומר במקום הוד דקדושה, הגאווה היא הוד מהסטרא אחרא.

כיצד יתכן שאם מקרב אנשים בתשובה יענש בצרעת

כו. 'יסוד': מובא בספר המידות (צדיק אות קצ"ד) "לְפַעֲמֵים הַצָּרְעַת פּוֹרַח לְצִדִּיק, כִּי מְקֻרָב קָרַב אֵיזָה אָדָם בְּתִשׁוּבָה", וזו אחת המידות הכי קשות בספר המידות. וקודם שננסה לבאר קצת,

ב'צרעת', וזה רמז עמוק למה שמובא בחיי מוהר"ן (אות צ') שרבינו גילה שהוא עסק בפורים בטהרה של קרח. והפסוק שמדבר על הטהרה של קרח: "וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא" 'קָרַח' - בחי' קרח. עכ"פ מפסוק זה יש את המקור למה שעאמר רבינו ש"הַמְחִזִּיק בְּמַחְלֻקַּת עוֹבֵר בְּלֵאוּ, וְרֵאוּי לְהִצְטָרַע". ושמנו את זה בגבורה, כי מריבה זה ענין של גבורות ודינים.

המלח בתפארת והוא משפיע לברית

כב. 'תפארת': על הפסוק (שם ב, ג) "וְכָל קָרַבָּן מִנְחַתֶּךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח פְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחַתֶּךָ עַל כָּל קָרַבָּנֶךָ תִּקְרִיב מִלַּח", כותב רבינו בחיי, וז"ל: וע"ד הקבלה: יש במלח שני כחות משתנים זה הפך זה, והם המים והאש, ובכח חמימות האש המייבשו והמגלילו חוזר מלח, ואם כן יש בעצם המלח כח המים והאש שהם כנגד שתי המידות שבהם קיום העולם והם מדת רחמים ומדת הדין, עכ"ל. ושילוב שתי המידות האלו הם 'תפארת'. המלח נקרא בפסוק הנ"ל "מִלַּח פְּרִית". ולמה? כי תפארת ויסוד הם 'גוף וברית', וכתוב בזוהר (פרשת פינחס ח"ג דף רכג): 'גוף וברית חשבינן חד' - נחשבים אחד. כי מה מקיים את הברית שזה היסוד? זה המלח.

סוכר ומלח, ולענין מליחה

כג. אומר רבינו בספר המידות (רפואה ח"ב אות ג') "לְצָרְעַת מְזִיק דְּבָרִים מְלוּחִים וְרְפוּאָתוֹ מִים חַיִּים". ידוע ששני הדברים שמאוד מזיקים לגוף זה הסוכר הלבן והמלח הלבן, ונקראים המוות השקט, כי לסוכר ולמלח יש טבע שמקלקל את גוף האדם, ובפרט את הדם. וכמו שכתב בשו"ת (הלכות קטנות למהר"ם חאגיז סימן רי"ח), וז"ל: הסוכר הוא מלח גמור, והוא מעמיד הדברים זמן רב, ואל תתמה שהוא מתוק, שכל הדברים יש כיוצא בהן, הלא תראה רמונים יש מתוקים ויש חמוצים וכו'. כן יש מלח מתוק ומלוח, עכ"ל. ומתוך דבריו יש שרצו ללמוד שאפשר לעשות מליחת בשר אפילו בסוכה. אולם כבר הבין איש חי (בשו"ת רב פעלים יו"ד ח"ב סי' ד') דחה את הדברים לחלוטין, וראה עוד באריכות בשו"ת יביע אומר (ח"ד יו"ד סי' ב'). עכ"פ זה נכון שיש דברים שיש לסוכר ולמלח טבע שזה, והם מזיקים לדם.

לצרעת מזיק דברים מלוחים ורפואתו מים חיים

כד. ורבינו אומר שלצרעת מזיק דברים מלוחים, מה התקנה? רפואתו מים חיים. וזה דבר הגיוני, ככל שאתה יותר שותה מים אחרי הדברים המלוחים שאכלת, אתה מדלל את המלח - והוא יוצא יותר בקלות מהגוף ופחות מזיק. ורבינו מביא סימן לדבר מהפסוק (איוב לו, כז) "כִּי יִגְרַע נִטְפֵי מִים יִזְקוּ מִטֶּר לְאָדָם" - כלומר, יש בגוף נטפי מים, אבל ע"י שאדם אכל הרבה מלח, הוא מגרע את ניטפי המים, כי כשאוכלים אוכל עשיר במלח ריכוז המלח בדם עולה, והיא גוררת מעבר של נוזלים מהחללים הבין תאיים בגוף אל הדם, דהיינו שמגרע את נטפי המים מבין התאים שבגוף, וכך נוצרת עלייה בנפח הדם, שמתורגמת לעלייה בלחץ הדם. דהיינו שנעשה בגוף ריבוי דם, והריבוי דם על המים, גורם את הצרעת. והתיקון לזה: "מִטֶּר לְאָדָם" - להרבות במים, היינו שתית

שעליו כתוב (דברי הימים ב' ט') "ויבן עזיהו מגדלים בירושלם... ויחצב ברות רבים פי מקנה רב היה לו, ובשפלה ובמישור אפרים, וכרמים בקהרים ובפרמל פי אהב אדמה היה".

אהבת אדמה מביאה לשפיכות דמים, צרעת ושכרות

לא. קין הגיע לשפיכות דמים בגלל האדמה, הוא אמר להבל אחיו, בוא נעשה חלוקה, אתה אוהב את הצאן, קח לך את כל הצאן, ואני לוקח את האדמה. אחרי כמה זמן, קין בא להבל ואומר לו: 'תקשיב, האדמה היא שלי, מה אתה דורך עליה?... אמר לו הבל: "הבגדים שלי מה אתה לובש אותם? וכך התחילו לריב, ומזה הגיע השפיכות דמים שקין הרג את הבל, בגלל שהוא היה אוהב אדמה, עד שאפילו לא נתן להבל לדורך על האדמה.

מנח אנחנו לומדים שמאהבת אדמה מגיעים לשכרות. כתוב (שם ט, כ"א): "ויחל נח איש האדמה וישטע פרס וישת מן היין וישכר ויתגל בתוף אקהלה". רק שיש להבין את הקשר בין עבודת האדמה לבין שכרות, כי נח נטע כרם ולכן השתכר, ואיך רואים שזה שייך לעבודת האדמה. ואולי יש לבאר בהקדים את הגמ' ביבמות,

קצת על המלך עזיהו וחכמתו

לב. ואצל עזיהו היה צרעת, עזיהו היה מלך גדול וצדיק. ומרוב שרצה להתקרב לה' ית', הוא חפץ להקטיר קטורת בבית המקדש, וזו כמובן התקרבות אסורה, כי היא שייכת רק לכהנים, אבל לפעמים מרוב אהבת ה' וריבוי אור, אדם רוצה להיכנס למחיצה שאינה שייכת לו. וכמו שכתוב במעמד הר סיני שהקב"ה הזהיר: (שמות יט, כא) "ויאמר ה' אל משה רד העד בעם פן יקרו אל ה' לראות ונפול ממנו רב", כי ה' ידע בעם ישראל שליחודי יש לו כל כך תאוה להתקרב לקדושה, והוא עולה לפעמים למקום שיותר מהמדרגה שלו. וכן עזיהו היתה לו תאוה עצומה להיכנס ולהקטיר קטורת, עזיהו היה אחד המלכים הכי חכמים שהיו, כתוב (דברי הימים ב' כו, טו) "ויעש בירושלם חשבנות מחשבת חושב להיות על המגדלים ועל הפנות לירוא בחצים ובאבנים גדלות ויצא שמו עד למרחוק כי הפליא להעזר עד כי חזק". הוא הצליח לעשות מגדלים שהיו יורים אבנים באופן אוטומטי ע"י שמפעילים אותם, ואת הכל עשה בחכמתו הנפלאה.

עכ"פ איך שהוא נכנס לבית המקדש להקטיר הוא קיבל צרעת. וכתוב שבאותו רגע היה את רעש האדמה (רעידת האדמה) בכל ארץ ישראל, עד היום רואים את האבני בזלת שהיו בהתפרצות ההר געש שהה הגדול בגולן. פעם בזמן עזיהו היה הר געש בגולן, וזה יצר את כל אבני הבזלת שיש בגולן, שזה לא אדמה רגילה, זה שאריות מההר געש שהיה שם פעם והתפרץ, עד צפת אפשר לראות את האבנים הגדולות האלה. וזה הייתה רעידת אדמה הכי חזקה, שהיתה בזמן עזיהו המלך באותה שעה שהוא נכנס להקטיר בהיכל. ואומר המדרש, שכל הסיפור התחיל בגלל שהוא אהב אדמה, שממנה הוא התעשר והתחזק, עד שנכנס להיכל ונצטרע. אבל מלבד הדבר הזה, הוא היה מלך צדיק ממלכי דוד.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

נקדים את המקור, כתוב אצל דוד המלך (תהלים עג, יד) "ואהי נגוע כל היום, ותוכחתי לבקרים". אומר דוד המלך, למה אני נגוע הכל היום? בגלל שתוכחתי לבקרים. המילה 'בקרי' זה אותיות 'קרב', דוד היה מקרב אנשים לתשובה, ואומר שבגלל זה הוא היה נגוע. וענין זה ביסוד, כי מדבר על הצדיק, וצדיק הוא ביסוד.

הרע של החוזרים בתשובה נופל על מי שמקרב אותם

כת. ולכאורה, הרי תמיד אנו מצווים להחזיר אנשים בתשובה, ואיך יתכן שאדם עוד יקבל על זה עונש? וכדי ליישב את זה נקדים מה שאומר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה נ"ט ח"א) וז"ל: מי שמשנתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, צריך לשמר את עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בני אדם, כי זה האיש המשתדל לקרב ולעשות נפשות, בבחינת (פראשית יב, ה): "ויאת הנפש אשר עשו בחרן" וכו', עכ"ל.

התקנה להנ"ל לעשות התבודדות בהתלהבות

כט. ומזה מובן, ובפרט מהמשך התורה שם, שעל ידי שאדם מקרב אנשים בתשובה, הרע שלהם נופל על הלב של האדם שמקרב אותם, ולכן צריך להיזהר מאוד מהרע הזה ולעשות הרבה התבודדות בהתלהבות 'בלבת אש', כדי לשרוף את הרע הזה, אבל אם לא יזהר בזה, יפול הרע עליו, ויבוא אפילו לחטאים. וכאן מביא רבינו, שיכול לגרום לו גם לעונש צרעת, ושוב, כל זה אם לא ישתדל לתקן מיד על ידי התבודדות בהתלהבות כמו אש לשרוף את כל הרע.

למדנו בשבת במשנה בפרקי אבות (א, ז): "נתאי הארכלי אומר, הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע". יש ברייתא שנקרא 'אבות דרבי נתן', שנדפסה בש"ס אחרי מסכת עבודה זרה, והיא מפרשת באריכות את מסכת אבות, ויש שם דברים מאוד יפים. ושם באבות דר' נתן (פ"ט ח"א), כתוב: אין הנגעים באין אלא בעונו של רשע, עוונותיו של רשע גרמו לו לסתור בתלו של צדיק. ביצד בתל שבין רשע לבין צדיק, נראה נגע בביתו של רשע - בכתלו שבין לבין הצדיק, נמצא סותרין בתלו של צדיק בעונו של רשע, ע"כ.

וזהו: "הרחק משכן רע", שהצדיק ניוזק בגלל הרשע. ברגע שהתקרבת לרשע, אפילו בשביל לקרב אותו, תדע שאתה בסכנה ולכן בני אדם שעוסקים בקירוב רחוקים, הם הרבה פעמים נופלים, בגלל שהרע שנמצא באנשים שהוא מקרב אותם. והעצה לזה היא מה שאמר רבינו, לעשות כל יום התבודדות בהתלהבות, בלבבת אש' עד שתשרוף את הרע של הרשע.

קין נח ועזיהו - אהבו מאוד לעבוד את האדמה

ל. 'מלכות': רבינו אומר בספר המידות (ממון ח"ב אות ב') "מי שלהוט אחר עבודות אדמה, בא לידי אהד משלש, או לידי שפיכות דמים, או לידי צרעת, או לידי שכרות". מאיפה לומדים את זה? יש שלושה בתנ"ך שמאוד אהבו אדמה. הראשון זה קין, שעליו כתוב (בראשית ה, ב) "יקנן היה עבד אדמה". והשני זה נח, שעליו כתוב (שם ט, כ): "ויחל נח איש האדמה וישטע פרס". והשלישי זה עזיהו המלך,